

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Seksioni për organet e administratës qendrore, të pushtetit vendor
dhe të të tretëve që veprojnë për llogari të tyre

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. K3/D19 – 8 Prot.
Nr. Dok. 202201308/8

Tiranë 30/10/2024

Lënda: Rekomandim për përshpejtimin e përfundimit të procedurës administrative të filluar mbi bazën e vetëdeklarimit për legalizim, të paraqitur nga shtetasi P. P.

DREJTORISË VENDORE TË AGJENCISË SHTETËRORE TË KADASTRËS

LEZHË

Për dijeni: DREJTORIT TË PËRGJITHSHËM TË AGJENCISË SHTETËRORE
TË KADASTRËS

TIRANË

Të nderuar,

Në ankesën drejtuar Avokatit të Popullit, shtetasi D. P. ka shprehur shqetësimin në lidhje me ecurinë e procesit të legalizimit të një ndërtimi me funksion banimi, të vetëdeklaruar prej babai të tij, z. P. P., me aplikimin e bërë në vitin 2014.

Sikundër ai shkruan, ka në pronësi, në fshatin Troshan, Njësia Administrative Blinisht, Bashkia Lezhë pasurinë Zona Kadastrale 3650, me sipërfaqe 300 m² truall dhe sipërfaqe 104 m² ndërtesë. Në vitin 2014 ka aplikuar për legalizimin e një ndërtimi pa leje që është pjesë përbërëse e ndërtesës ekzistuese. Në vitin 2016 ekspertët e Sektorit të Menaxhimit të Aseteve, Bashkia Lezhë kanë shkuar në vend dhe kanë bërë matjet e objektit, së bashku me truallin funksional, por fakti është se ende nuk ka ndonjë veprim të mëtijshëm.

Sipas ankuesit, ai është interesuar shumë herë pranë Drejtorisë Vendore të ASHK-së Lezhë, lidhur me ecurinë e këtij procesi por deri më sot nuk ka asnjë zhvillim. Ai shprehet se, kanë kaluar rreth 10 vite, që nga momenti i vetëdeklarimit për legalizim të kryer nga ana e tij, por asnjëherë nuk ka marrë njoftim për sa ndodh me procesin, apo për veprime që kryhen në këtë proces.

Ndërkohë ai shkruan se, në dhjetor 2020 i është ridrejtuar Bashkisë Lezhë me shkresë “Kërkesë për ribërjen e matjeve dhe lejimin e legalizimit”, ku Bashkia Lezhë e ka administruar me nr. 22861 prot., datë 17.12.2020, dhe i ka kthyer përgjigje se: “... Njësia e Vetëqeverisjes Vendore, përjashtohet nga veprimet administrativo-juridike të pasurive në proces legalizimi kur nuk janë regjistruar në pronësi të tyre. Vetëm në rastet e veprave të infrastrukturës publike të interesit publik, nëse janë regjistruar në pronësi të njësive të vetëqeverisjes vendore, i lind e drejta e procedimit të rrugës administrative sipas kërkesës suaj.”

Gjithashtu, në datë 02.11.2020 me kërkesë me shkrim dhe nëpërmjet sistemit online në datën 05.01.2021, i është drejtuar Drejtorisë Vendore të Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, Lezhë (DVASHK Lezhë) për të patur informacion lidhur me ecurinë e aplikimit për legalizim.

Ndërkohë, në datë 11.02.2021 me kërkesë me shkrim i është drejtuar Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, Tiranë (ASHK) si shkak i moskthim përgjigje nga DVASHK-ja Lezhë. ASHK me shkresën nr. 9449/1 prot., datë 14.06.2021, i kërkon DVASHK-së Lezhë të administrojë ankesën e z. P.P.. Ndërkohë, DVASHK Lezhë ka reaguar duke bërë matjet në terren më datë 02.11.2021.

Ankuesi më tej shkruan se, në datë 10.05.2022, duke mos patur asnjë reagim nga DVASHK-ja Lezhë, i ridrejtohet ASHK-së me kërkesë për ecurinë e legalizimit dhe më datë 18.05.2022 ASHK-ja i kërkon DVASHK-së Lezhë që brenda 5 (pesë) ditëve t’i kthejë përgjigje ankuesit. Por që kjo përgjigje nuk i është kthyer deri më sot ankuesit.

Pavarësisht se kanë kaluar të gjitha afatet ligjore për përfundimin e procedurës së legalizimit referuar periudhës kur është paraqitur kërkesa për legalizimin e objektit të ndërtuar pa leje, ende nuk ka përfunduar procedura administrative nga ana e DVASHK Lezhë.

Në këto rrethana, ankuesi ka kërkuar ndërhyrjen e Avokatit të Popullit, për zgjidhjen përfundimtare të kësaj çështjeje.

Me shkresën nr. K3/D19 – 4 prot., datë 12.04.2023 kemi kërkuar nga DVASHK Lezhë të na informojë mbi këtë çështje, arsyet e mospërfundimit të procedurës së legalizimit të objektit si dhe vënien në dispozicion të gjithë dokumentacionit përkatës që ka të bëjë me rastin objekt të hetimit administrative, për të provuar ndjekjen e rregullt të procedurës sipas parashikimeve ligjore specifike. Në mungesë të një përgjigje i jemi drejtuar me shkresën nr. K3/D19 – 6 prot., datë 20.06.2024 DVASHK-së Lezhë “Kërkesë e përsëritur për shpjegime dhe dokumentacion”.

Me shkresën nr. 2371/1 prot., datë 09.07.2024 DVASHK-ja Lezhë na informon se: “ ... në mënyrë që të procedohet me regjistrimin e pronës truall dhe objektit të banesës e cila ndodhet në Zonën Kadastrale 3650, duhet si fillim të dalë Vendimi për legalizimin e objektit, pra të mbyllet procedura e legalizimit dhe më pas të procedohet me regjistrimin e këtij vendimi, pas aplikimit on-line me sistemin e-albania të personit në favor të të cilit do të dalë vendimi administrativ.”

Pra, në përgjigjen tuaj evidentohet fakti se nuk është konkluduar ende me një vendimarrje nga ana e DVASHK-së Lezhë.

Nga informacioni i dërguar nga ankuesi, si dhe nga informacioni dhe shpjegimet e dhëna nga ana e juaj, si drejtori vendore e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, lidhur me trajtimin e kësaj çështjeje konstatojmë se:

- Shtetasi P.P. (babai i D. P.), ka vetëdeklaruar/paraqitur aplikim për legalizimin e objektit informal në vitin 2014.

- Vërehet mungesë komunikimi dhe informimi nga ana e organeve përgjegjëse shtetërore që kanë trajtuar paraprakisht këtë vetëdeklarim, si dhe në vazhdim nga ana e juaj si organ publik, lidhur me fazat e trajtimit të kësaj procedure administrative dhe hapat që duhej të ndiqte z. D.P.¹, në cilësinë e palës me interes të drejtpërdrejtë në këtë procedurë administrative. Madje ky detyrim ligjor nuk është realizuar në mënyrë thelbësore nga ju. Ankesa e paraqitur nga z. D.P., tregon gjithashtu edhe mosrespektimin e së drejtës së tij, të ligjshme për informim, gjatë zhvillimit të kësaj procedure administrative, nga organet përgjegjëse shtetërore që kanë trajtuar paraprakisht këtë vetëdeklarim si dhe më pas, nga ana e juaj si drejtori vendore e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës.

-Nuk ka ende një vendim përfundimtar të organit kompetent publik, i cili duhej të trajtonte këtë vetëdeklarim/aplikim, pavarësisht se ankuesi e ka iniciuar fillimin e kësaj procedure administrative, në vitin 2014.

-Pavarësisht kërkesës sonë për dërgimin e shpjegimeve të detajuara lidhur me, arsyet e mostrajtimit në kohë dhe sipas afateve ligjore të këtij aplikimi (vetëdeklarim për legalizim objekti), si dhe të masave që ishin marrë në vazhdim, për zgjidhjen përfundimtare të tij, nuk na është dërguar asnjë informacion, apo shpjegim konkret i pritshëm.

Paraprakisht konstatojmë se:

Së pari, ka kaluar një kohë tejet e gjatë që nga momenti i aplikimit/vetëdeklarimit për legalizimin e objektit informal të paraqitur nga ana e z. D.P., në organin përkatës kompetent

¹ Në ankesën e tij, ankuesi është shprehur se përfaqësues të DVASHK-së Lezhë kanë bërë matje në terren. Pavarësisht kësaj, nga ana e DVASHK-së Lezhë nuk vërtetohet që të ketë patur veprime apo komunikime të mëtejshme me ankuesin lidhur me procedimin administrativ të legalizimit.

sipas legjislacionit në fuqi, të kohës. Pra, janë pothuajse 10 vite, përgjatë të cilave po zhvillohet një procedurë administrative, ende e papërfunduar.

Së dyti, nuk paraqitet nga ana juaj si organ publik asnjë justifikim ligjor për këtë kohëzgjatje faktike të procedurës administrative, ende të papërfunduar. Kjo situatë ndodh kur, me sa rezulton nga informacioni i dhënë prej jush, ka munguar tërësisht ecuria e zhvillimit të procedurës administrative, të iniciuar nga vetëdeklarimi i paraqitur në vitin 2014, nga z. D.P..

Së treti, vërehet një mungesë e vazhduar e dhënies së informacionit ndaj aplikuesit, z. D.P., për ecurinë e procedurës administrative, nominale të legalizimit, fakt që evidenton një tjetër shkak të drejtëpërdrejtë për cenimin e së drejtës themelore të ankuesit, për zhvillimin e një procesi të rregullt ligjor, si dhe të cenimit të interesave pasurore të tij, si subjekt posedues i pasurisë së paluajtshme, në këtë proces.

Nisur nga rrethanat e parashtuara në këtë çështje si dhe nga informacioni i paraqitur nga ana juaj si drejtori vendore e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, evidentohet qartësisht fillimi i një procedure administrative të bazuar në rregullimet e një legjislacioni specifik, mbi legalizimin, urbanizimin dhe integrimin e ndërtimeve pa leje,² e cila pas pothuajse 10 vitesh nuk ka përfunduar ende, me nxjerrjen e një akti administrativ (*vendim përfundimtar*), nga organi përgjegjës publik, në të cilin vendoset legalizimi, ose jo, i objektit përkatës, të ngritur pa leje ndërtimi.

Vetëdeklarimi për legalizim është kryer nga z. P.P. në vitin 2014. Në varësi të përcaktimeve të legjislacionit në fuqi të kohës, për trajtimin e këtij vetëdeklarimi dhe nga analiza e të gjithë afateve ligjore procedurale të vendosura nga ligji nr. 9482, datë 03.04.2006 “Për legalizimin, urbanizimin dhe integrimin e ndërtimeve pa leje”, të ndryshuar, (tashmë i shfuqizuar nga ligji nr. 20/2020 “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë”), nuk përcaktohej një afat konkret kohor, brenda të cilit duhej të përfundonte procedimi administrativ, me nxjerrjen e një vendimi për legalizimin, ose jo, të një ndërtimi informal, apo të një shtese informale në një objekt me leje ndërtimi.

Në referencë të dispozitave të Kodit të Procedurave Administrative,³ koncepti i procedimit/procedurës administrative, që në këtë problematikë lidhet me aplikimet rast pas rasti për legalizim të një ndërtimi informal, apo të një shtese informale në një objekt me leje ndërtimi, është një proces që iniciohet nga një subjekt që ka interes të drejtëpërdrejtë në këtë çështje, vazhdon me zhvillimin e procedurave administrative (brenda afateve ligjore dhe gjatë të cilave mund të nxirren edhe vendime të ndërmjetme administrative), dhe përfundon me nxjerrjen e aktit administrativ përkatës, prej organit publik përgjegjës.

² Në varësi të kohës së vetëdeklarimit për përfshirje në procesin e legalizimit, duhet të mbahet parasysh si bazë ligjore, ligji nr. 9482 datë 03.04.2006 “Për legalizimin, urbanizimin dhe integrimin e ndërtimeve pa leje”, i ndryshuar, si dhe ligji nr. 20/2020 “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë”.

³ Në këtë përcaktim është mbajtur parasysh përmbajtja e dispozitave të ligjit nr. 8485, datë 12.5.1999 “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”, si dhe ligji nr. 44/2015 “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”, (i cili ka shfuqizuar ligjin nr. 8485, datë 12.5.1999).

Në varësi të kohës së kryerjes së aplikimit nga z. P.P., të legjislacionit specifik në fuqi të kohës, për trajtimin e këtij aplikimi, si dhe në mungesë të një afati kohor taksativ të dhënë në këtë legjislacion specifik, për përfundimin e procedimit/procedurës administrative për këtë rast konstatojmë se, nuk jemi në një rast vakumi ligjor të përcaktimit të këtij afati (dhe aq më pak në kuptim të konceptit të përfundimit të procedurës brenda një afati të arsyeshëm), pasi në nenin 49/1, të ligjit nr. 8485, datë 12.5.1999 “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”, parashikohet se: *“Procedimi administrativ përfundon brenda një periudhe kohore prej 3 muajsh, me përjashtim të rastit kur parashikohet ndryshe në ligje të veçanta, ose kur imponohet nga situata të veçanta. Në rastin e situatave të veçanta, procedimi administrativ përfundon 3 muaj pas ndërprerjes së situatës, së veçantë”*.

Procesi i legalizimit i parashikuar dhe rregulluar me ligj, është një proces që bazohet në vullnetin e lirë të subjekteve të cilët, megjithëse efektivisht kanë kryer një shkelje ligjore, kanë të drejtën dhe mundësinë që të “korrigjojnë” atë, përmes kërimit të fillimit dhe zhvillimit të një procedure administrative, e cila mbart detyrimet dhe të drejta për ata vetë në radhë të parë, por dhe për organet përgjegjëse të administratës publike, të përfshira në proces.

Nuk duhet harruar nga ana tjetër se, ky proces tashmë i emërtuar kalimtar⁴ nga legjislacioni në fuqi, është i lidhur me një sërë procesesh të tjera shumë të rëndësishme, sikurse ai i kthimit dhe kompensimit të pronës ish pronarëve, regjistrimit përfundimtar të pasurive të paluajtshme, zhvillimit urban të zonave të banuara, etj.

Në këto kushte, çdo vonesë në procesin e legalizimit, urbanizimit dhe integritetit të ndërtimeve pa leje, jo vetëm lidhet me respektimin e të drejtave dhe interesave të ligjshëm të subjekteve që kanë aplikuar për t’u përfshirë në të, por paraqitet edhe si një vonesë, apo pengesë me pasoja konkrete edhe për të gjithë zinxhirin e proceseve të tjera administrative-ligjore, të lidhura me të.

Mosrespektimi rast pas rasti i këtij afati ligjor të përcaktuar nga legjislacioni në fuqi i kohës, ka krijuar probleme në vetë punën e organeve të administratës publike të përfshira në procesin e legalizimit, ka krijuar probleme tek subjektet vetëdeklaruese/aplikuese dhe rrjedhimisht, ka krijuar probleme në shumë procese të tjera ligjore që ndërthuren përgjatë zhvillimit të tyre me procesin e legalizimeve.

Situata e krijuar evidenton problematikën tërësisht të pajustificuar të kohëzgjatjes së një procedure administrative prej mëse 10 vitesh (ende të papërfunduar), si në rastin e vetëdeklaruesit/aplikuesit P. P. (babai i D.P.), ku megjithëse ky i fundit ka aplikuar që në vitin 2014, për legalizim të ndërtimit pa leje, ende nuk ka një vendim përfundimtar për këtë procedurë.

Sjellim në vëmendje gjithashtu, faktin se, si rrallëherë në informacionin dhe shpjegimet e dërguara nga drejtoritë vendore të Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, për institucionin e

⁴ Ligji nr. 20/2020 “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë”.

Avokatit të Popullit nuk ka asnjë shpjegim, apo informacion nëse, specialistët e terrenit kanë kryer tashmë verifikimet në terren dhe nëse, z. P.P. ka paraqitur të gjithë dokumentacionin e kërkuar tekniko-ligjor, apo edhe nëse ka kryer të gjitha pagesat e nevojshme të kërkuara për zhvillimin e këtij procesi.

Përgjigja e dhënë nga ana juaj me shkresën nr. 2371/1 prot., datë 09.07.2024, shpreh qartazi se, procesi sapo ka filluar dhe se, gjithçka që duhej të ishte ezauruar paraprakisht nga organet përgjegjëse për mbarëvajtjen e kësaj procedure administrative, nuk ka më rëndësi për këtë proces!

Mosveprimi dhe zvarritja tërësisht e pajustificuar ligjërisht, e konstatuar në këtë çështje nxjerr në konkluzionin se, kemi të bëjmë me cenim të së drejtës themelore të z. P.P., për një proces të rregullt ligjor, të parashikuar në nenin 42/1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe në nenet 6 dhe 13, të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

Për më tepër, kjo mënyrë zhvillimi e procedurës administrative të iniciuar nga vetëdeklarimi i z. P.P., evidenton shkelje të parimit të ligjshmërisë, parimit të procesit të rregullt ligjor, parimit të transparencës dhe informimit, parimit të dhënies së ndihmës aktive, parimit të përgjegjësisë si dhe parimit të marrjes së vendimeve,⁵ parime shumë të rëndësishme këto, që duhet të respektohen përgjatë gjithë veprimtarisë së organeve publike.

Avokati i Popullit është në dijeni të numrit shumë të lartë të aplikimeve për legalizim, që janë për t'u shqyrtuar nga ana e drejtorive vendore të Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, por nga ana tjetër nuk ka arsye që ky komunikim formal e zyrtar, të mos gjejë reflektimin tuaj të duhur, për adresimin dhe zgjidhjen e problematikave që janë identifikuar në vazhdimësi nga ana jonë, në rekomandimet e mëparshme të dërguara për këtë qëllim.

Tejzgjatja e kësaj procedure administrative në të tilla afate, e vlerësuar në një këndvështrim më të gjerë, përbën premisa për cenimin e parimit të sigurisë juridike, pasi ky parim presupozon në thelb, besueshmërinë e qytetarëve tek shteti. Kjo siguri duhet të jepet nga ana e shtetit jo vetëm në pandryshueshmërinë e legjislacionit për marrëdhëniet e rregulluara, por edhe në garantimin e ligjshmërisë së veprimeve që shteti kryen me qytetarët e tij, në marrëdhëniet juridike që ai krijon me ta, duke patur gjithmonë në fokus respektimin dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të ligjshme, të njeriut.

Ky vlerësim analitik bazohet në parimin kushtetues se, mbrojtja dhe respektimi i të drejtave të njeriut është jo vetëm një e drejtë e individit, por edhe detyrim parësor kushtëzues në veprimtarinë e organeve të administratës shtetërore.

Sipas dispozitave të legjislacionit specifik, në fuqi, dhe më konkretisht të ligjit nr. 20/2020 “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë”, tashmë është

⁵ Këto parime parashikohen shprehimisht, përkatësisht, në nenet 4, 5, 6, 10, 15 dhe 16, të ligjit nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”.

detyrim i Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, që për çdo vetëdeklarim për legalizim ndërtimi informal të paraqitur nga subjektet e ndryshme, të nxjerrë një vendim përfundimtar për përmbylljen e procedurës administrative, të iniciuar pikërisht nga vetëdeklarimi i kryer nga këto subjekte.

Institucioni i Avokatit të Popullit, vlerëson se vonesa në trajtimin e aplikimit për legalizim në vitin 2014, të paraqitur nga z. P.P., kufizon liritë dhe të drejtat e tij, të garantuara nga Kushtetuta dhe ligji, dhe më konkretisht, të drejtën themelore individuale të pronësisë.

Duke patur parasysh rëndësinë e zgjidhjes së problemeve të pronësisë, si në raport me garantimin e të drejtës së pronësisë së shtetasve, ashtu edhe për zhvillimin ekonomik të vendit, një rëndësi parësore merr gjetja e zgjidhjeve konkrete për trajtimin e aplikimeve për legalizimin e ndërtimeve pa leje, përkundër zvarritjes, apo neglizhencës, që sjell mostrajtimin e tyre, jo vetëm përtej afateve ligjore, por edhe përtej çdo afati të arsyeshëm.

Lidhur me këtë çështje risjellim në vëmendjen tuaj, praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, si edhe praktikën gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, pasi ndryshe nga legjislacioni që rregullon veprimtarinë e gjykatave shqiptare, (që me shtesat që iu bënë Kodit të Procedurës Civile në vitin 2017, më konkretisht neni 399/2, u përcaktua qartë “afati i arsyeshëm”), në rastin e legjislacionit administrativ, mungon një përcaktim i tillë konçiz.

Përfitojmë nga rasti të ndalemi në analizimin e asaj se çfarë mund të konsiderohet afat i arsyeshëm. Për analogji do i referohemi trajtimit që i është bërë këtij koncepti nga praktika gjyqësore, si Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (*GjEDNj*) – Vendimi 12 tetor 2021 “*Bara dhe Kola kundër Shqipërisë*”, ashtu edhe nga Gjykata Kushtetuese e Shqipërisë, (Vendimi nr. 33 datë 01.11.2021).

Në Vendimin 12 tetor 2021 “*Bara dhe Kola kundër Shqipërisë*”, të GjEDNj-së, në paragrafin 49 “*Zhvillime në lidhje me zgjidhjen përshpejtuese dhe kompensuese: - Funksionimi dhe efienca e zgjidhjes*”, kjo gjykatë shprehet se, citojmë: “*Që prej muajit nëntor 2017, në Shqipëri ka funksionuar një zgjidhje e re përshpejtuese dhe kompensuese për kohëzgjatjen e tepërt të procedurave gjyqësore. Ajo zbatohet për procedurat në të gjitha gjykatat penale, civile dhe administrative, për hetimet penale dhe procedurat e zbatimit të vendimeve. Ajo nuk zbatohet për procedurat në organet administrative, për të cilat autoritetet janë të mendimit se ka mjaftueshëm garanci legjislative*”, që qeveria shqiptare ka dhënë garanci se, ka garanci të mjaftueshme legjislative që procedurat të përfundojnë brenda një afati të arsyeshëm.

Po në këtë Vendim të GjEDNj-së, në paragrafin 94, kjo gjykatë shprehet se, citojmë: “*... Gjykata përsërit, se pavarësisht reformave të thella në sistemin e drejtësisë dhe vonesën e kuptueshme të shkaktuar prej tyre, Shteti i paditur ka detyrimin e përgjithshëm që të organizojë sistemet e tij ligjore për të garantuar respektim të kushteve parashikuara në nenin 6§1, duke përfshirë edhe kushtin për një seancë të drejtë brenda një afati të arsyeshëm ...*”.

Në paragrafin 53, të vendimit nr. 33, datë 01.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, citojmë: *“Sipas jurisprudencës së Gjykatës, e drejta për një proces të rregullt ligjor, pjesë e të cilit është edhe gjykimi brenda një afati të arsyeshëm, luan një rol qendror në sistemin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut (shih vendimin nr. 18, datë 19.07.2005 të Gjykatës Kushtetuese). Kjo dispozitë vendos detyrimin për organizimin e sistemit ligjor në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjyimit brenda afatit të arsyeshëm. (shih vendimet nr. 42, datë 25.05.2017; nr. 22 datë 20.03.2017; nr. 12, datë 05.03.2012 të Gjykatës Kushtetuese)”*, i kushtohet një rëndësi themelore respektimit të të drejtave të njeriut dhe gjyimit brenda një afati të arsyeshëm. Për analogji, në rastin tonë objekt ankimi do të duhej që, ju si organ publik në trajtimin e kësaj çështjeje, të shqyrtonit aplikimin për legalizim brenda afateve ligjore përkatëse.

Ndërkohë që, në paragrafin 70, të vendimit nr. 33, datë 01.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, gjykata shprehet se: *“Gjykata ka theksuar se neni 42 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjyimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme, (shih vendimet nr.16, datë 16.03.2021; nr. 76, datë 04.12.2017; nr. 22, datë 20.03.2017; nr. 12, datë 05.03.2012 të Gjykatës Kushtetuese). Ngarkesa e gjykatave nuk është argument kushtetues që mund të justifikojë mosgjykimin e çështjeve brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi. Hyrja në fuqi e një ligji kushtëzon hyrjen në fuqi të normave të prodhuara prej tij ose, e thënë ndryshe, zbatueshmërinë e tyre nga ana e të gjitha organeve, përveç rasteve kur ligji parashikon ndryshe. Në të kundërt është detyrë e ligjvënësit të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike (vonesës në shqyrtimin e çështjeve në Gjykatën e Lartë), me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht, (shih vendimet nr. 81, datë 28.12.2015; nr. 69, datë 17.11.2015; nr. 46, datë 03.10.2023; nr. 6, datë 16.02.2023; nr. 13, datë 26.05.2022, si dhe nr. 27, datë 11.04.2023, të Gjykatës Kushtetuese)”*.

Ndërsa në paragrafin 71, të po të këtij vendimi të Gjykatës Kushtetuese, thuhet se: *“GJEDNJ-ja në jurisprudencën e saj ka mbajtur qëndrimin se akumulimi i përkohshëm i çështjeve nuk e ngarkon shtetin me përgjegjësi, me kusht që ky i fundit të ketë ndërmarrë veprime të menjëhershme që synojnë përmirësimin e situatës për të zgjidhur një situatë të jashtëzakonshme të këtij lloji (shih Buchholz kundër Gjermanisë, 6 maj 1981, § 51). Metodat që mund të nxisin përkohësisht përshpejtimin janë ato kur për gjykimin e çështjeve ndiqet një radhë e caktuar e bazuar jo vetëm në datën e depozitimit të tyre, por edhe në nivelin e urgjencës dhe rëndësisë së tyre dhe në veçanti, të vlerësimit të asaj që përbën rrezik për personat në fjalë. Megjithatë, nëse një zgjidhje e këtij lloji rezulton në tejzgjatje dhe kthehet në një problem të organizimit strukturor, atëherë këto metoda nuk janë më të mjaftueshme dhe shteti duhet të sigurojë miratimin e masave më efektive, (shih Guincho kundër Portugalisë, 10 korrik 1984, § 40; Zimmermann dhe Steiner kundër Zvicrës, 13 korrik 1983, § 29). Fakti që numri i lartë i çështjeve të tilla të prapambetura është bërë i zakonshëm, nuk e justifikon tejzgjatjen e*

procese gjyqësore, (shih Union Alimentaria Sanders S.A. kundër Spanjës, 07 korrik 1989, § 40)”.

Pra, në arsyetimin e sipërcituar shprehet qartazi se, ngarkesa e gjykatave (për analogji në rastin tonë ngarkesa e DVASHK-ve), nuk mund dhe nuk duhet të shërbejë si arsye për zgjatjen e shqyrtimit të çështjeve dhe për sa më sipër, në përfundim të analizës së trajtimit të konceptit të afatit të arsyeshëm arrihet në konkluzionin se, vonesa në shqyrtimin e aplikimit në vitin 2014, të paraqitur nga z. P.P., nuk mund të konsiderohet në përputhje me konceptin e afatit të arsyeshëm.

Në paragrafin 53, të vendimit nr. 33, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, thuhet se: *“Gjykata, lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosgjyqimit të çështjes brenda afatit të arsyeshëm, ka theksuar se arsyeshmëria e zgjatjes së procesit duhet të vlerësohet sipas rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos sjelljen e kërkuarit dhe rrezikun që passjell për të kjo tejzgjatje e afateve të gjyqimit, kompleksitetin e çështjes, si dhe sjelljen e autoriteteve, (shih vendimet nr.16, datë 16.03.2021; nr. 76, datë 04.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese)”.*

Është me vend të theksojmë se, mosshqyrtimi administrativ i aplikimeve të shtetasve për legalizim të ndërtimit pa leje, brenda afatit ligjor dhe/ose atij të arsyeshëm, në varësi edhe të rrethanave të tjera të çështjes, mund të përbëjë shkak për nisjen e një procesi për shpërblimin e dëmit, të shkaktuar nga kohëzgjatja e pajustificuar e procedurës administrative. Kjo pasi, fakti që shtetasit për shkaqe të pavarura nga ata, nuk arrijnë të marrin një vendim përfundimtar në një procedurë administrative të iniciuar prej tyre tek organi përkatës kompetent publik, në një kohë që kanë respektuar të gjitha detyrimet që rrjedhin nga legjislacioni në fuqi, bën që ata të mos arrijnë të gëzojnë nga pronat e tyre, të drejta që ua garanton ky legjislacion.

Është e nevojshme gjithashtu, të sjellim në vëmendjen tuaj edhe përcaktimet e dhëna në Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 623, datë 26.10.2018, *“Për miratimin e kartës së të drejtave të qytetarit për përfitimin e shërbimeve publike”.* Kjo kartë thekson disa të drejta individuale, të rëndësishme, të cilat duhet të respektohen nga ana e organeve publike gjatë kryerjes së shërbimit publik ndaj qytetarëve.

Duke qenë se drejtoria juaj vendore e Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, është një organ publik, ofrues i shërbimeve publike, do të duhej që të drejtat e garantuara të qytetarëve që kërkojnë marrjen e shërbimit publik përkatës, nga ana juaj, të mbroheshin dhe respektoheshin korrektësisht prej jush, duke i konsideruar ato si një detyrim ligjor të padiskutueshëm për zhvillimin e procedurave administrative, rast pas rasti.

Ankesa e paraqitur nga z. P.P., konstaton në fakt shkelje të të drejtave, të garantuara nga *“Karta e të drejtave të qytetarit për përfitimin e shërbimeve publike”.* Trajtimi i kësaj çështjeje evidenton shkeljen e së drejtës për një zgjidhje efektive, pasi pavarësisht interesimit të vazhdueshëm të ankuesit për zgjidhjen e kësaj problematike, ende sot e kësaj dite, siç edhe

rezulton, nuk ka një zgjidhje konkrete.⁶ Jo vetëm kjo, por sikurse na rezulton, ky rast konstaton shkelje të së drejtës së ankuesit për informim,⁷ së drejtës për marrjen e shërbimit brenda afateve të arsyeshme dhe marrjes së tij në mënyrë transparente,⁸ si dhe shkelje të së drejtës për shërbim cilësor.⁹

Avokati i Popullit në disa rekomandime të mëparshme¹⁰ ka kërkuar të bëhen komunikime të vazhdueshme si dhe të tregohen në mënyrë indikative kur janë pritshmëritë për trajtimin e aplikimeve. Me keqardhje konstatojmë se këto rekomandime nuk janë zbatuar e vijohet në këtë praktikë të moskomunikimit me ankuesit.

Në gjykimin e Avokatit të Popullit, zvarritja e procesit të vendimmarrjes ndaj vetëdeklarimeve për legalizim të paraqitura nga individët, përbën së pari, mospërmbushje të detyrimeve që ju si organ publik keni në marrëdhënien me qytetarët aplikues, dhe së dyti, mospërmbushje të detyrimeve që, vendi ynë ka në kuadër të proceseve integruese në Bashkimin Evropian dhe të detyrimeve që atij i lindin, si anëtar i organizatave prestigjioze ndërkombëtare, të cilat kanë një aktivitet dhe ndikim të spikatur në fushën e të drejtave të njeriut.

Ajo që kërkohet sot është tejkalimi i gjendjes së “ngërthyer”, nga barazia formale e garantuar me ligj, në garancinë thelbësore të materializuar në veprimtarinë konkrete të organeve shtetërore, të institucioneve të pavarura në mbrojtje të të drejtave të njeriut dhe të shoqërisë sonë në tërësinë e saj. Ndaj duhet të jemi të bindur se, nëse kjo gjë arrihet, kemi hedhur baza të shëndosha të një sistemi efektiv të të drejtave të njeriut.

Respektimi dhe mbrojtja e të drejtës së qytetarëve për një administratë publike të mirë ka qënë dhe është një nga prioritetet e veprimtarisë së Avokatit të Popullit, si dhe një kërkesë e theksuar në Rezolutën e Kuvendit të Shqipërisë për vlerësimin e veprimtarisë së Avokatit të Popullit për vitin 2022, për evidentimin dhe adresimin e rasteve të keqadministrimit gjatë veprimtarisë administrative të organeve publike në vend.

Nga ana tjetër, në përputhje me pikën 2, të nenit 15, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, organet e pushtetit publik, në përmbushje të detyrave të tyre duhet të respektojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të kontribuojnë në realizimin e tyre.

⁶ Në pikën 7, të VKM-së nr. 623 datë 26.10.2018, “Për miratimin e kartës së të drejtave të qytetarit për përfitimin e shërbimeve publike”, parashikohet se:

“E drejta për zgjidhje efektive

Ju keni të drejtë të merrni një shërbim përfundimtar për kërkesën e paraqitur. Ne ju garantojmë zgjidhje efektive për shërbimet e kërkuara, duke ju ofruar zgjidhje të shpejtë e të sigurt në favorin tuaj, në përputhje me legjislacionin në fuqi...Në çdo rast, ne duhet t’ju garantojmë një vendim përfundimtar për çdo kërkesë për përfitimin e shërbimeve publike të paraqitur”.

⁷ Pika 1, e VKM-së nr. 623 datë 26.10.2018, “Për miratimin e kartës së të drejtave të qytetarit për përfitimin e shërbimeve publike”.

⁸ Pikat 9 dhe 10, të VKM-së nr. 623 datë 26.10.2018, “Për miratimin e kartës së të drejtave të qytetarit për përfitimin e shërbimeve publike”.

⁹ Pika 18, e VKM-së nr. 623 datë 26.10.2018, “Për miratimin e kartës së të drejtave të qytetarit për përfitimin e shërbimeve publike”.

¹⁰ <https://www.avokatipopullit.gov.al/sq/list/publications/rekomandimet-4/>

Mosveprimi evident nga ana juaj në këtë çështje nuk i respekton të drejtat e ligjshme të ankuesit, por përkundrazi është bërë shkak për shkeljen e tyre.

Për sa më sipër, në mbështetje të pikës 3, të nenit 63, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku parashikohet se:

“Pas përfundimit të hetimeve, Avokati i Popullit...,

- paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrative që, sipas tij, ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive”,

R E K O M A N D O J M Ë

1. Përsheptimin maksimal të procedurave dhe afateve të vendimmarrjes përfundimtare, për shqyrtimin e vetëdeklarimit të paraqitur në vitin 2014, nga shtetasi P. P. (babai i D.P.), për legalizimin e një ndërtimi pa leje.
2. Mospërsëritjen e kësaj praktike të kundërligjshme administrative, që rezulton me shkelje të të drejtave të ligjshme, të subjekteve private, për shkak të mosveprimit nga ana e organit publik përgjegjës, për përfundimin e kësaj procedure administrative.
3. Organizimin e punës dhe hartimin e një plani afatgjatë për trajtimin e praktikave për të adresuar këto çështje dhe për të përmirësuar pritshmëritë e qytetarëve.
4. Organizimin e punës për të mbajtur komunikim të vazhdueshëm me aplikuesit, në lidhje me statusin e aplikimit të tyre.

Në përputhje me nenin 22, të ligjit nr. 8454 datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, të ndryshuar, lutemi të na vini në dijeni për qëndrimin tuaj, ndaj këtij rekomandimi.

Duke besuar në bashkëpunimin dhe mirëkuptimin tuaj,

K O M I S I O N E R E

Erinda MELI

d.v